

planinski
V E S T N I K

REVIIJA ZA LJUBITELJE GORA ŽE OD LETA 1895

PRILOGA PV 2008/3

*Gore med
nebom in
morjem*

Vodniček po
Korziki

Kazalo

Uvod	3
Splošno	4
Promet	6
Literatura in zemljevidi	6
Naravni park	6
Scandola	7
Girolata	7
Gorovje v morju	8
Oprema	8
Kdaj v gore	9
Koče in <i>gîtes d'étapes</i>	9
Kampi	9
Transverzale in druge poti	9
Grand Randonnée 20	9
Tra Mare e Monti	10
Da Mare a Mare	10
Nekaj drugih poti	11
Sentier des Douaniers (Pot carinikov)	11
U Compuleddu	12
L'Arca di Scandulaghja (Obok pri Cortu)	14
Dolina U Tavignano (do visečega mostu)	15
Jezeri Melo in Capitello	16
E Calanche (Calanche de Piana)	17
Vrhovi	18
Paglia Orba, 2525 m	18
Monte Cinto, 2706 m	19
Monte Rotondo, 2622 m	20
Monte Renoso, 2352 m	21
Punta di a Vacca Morta, 1314 m	22
Plezanje	25
St. Florent	25
Restonica	27
Col de Bavella	27
Drugi športi	27

Avtorja besedil in fotografij: Mire in Meta Steinbuch

Strokovni recenzent: Andej Stritar

Priloga revije Planinski vestnik, izhaja občasno

ISSN 0350-4344

Izdaja PZS, Dvorčakova 9, p. p. 214, 1001 Ljubljana
www.planinskivestnik.com

Odgovorni urednik Vladimir Habjan



planinski
VESTNIK

Slika na naslovnici: Naravni rezervat Scandola

Uvod

*A machja, ochji un ha ma ochji teni. – Makija nima oči, a vidi vse.
Korziški pregovor*

»Kam greš pa letos na dopust?«

»Na Korziko, že desetič,« sem odgovoril.

»Že desetič? Zakaj?« se je začudil znanec, ki že dvajset let zahaja na hrvaško obalo.

Pa res – zakaj z ženo že deset let preživljava dopuste na tem sredozemskem otoku? Vmes sva bila enkrat v Provansi. Bilo je lepo in zanimivo, vendar sem vseeno pogrešal Korziko. Kdor čuti z naravo, se bo zaljubil v Korziko.

Raznolikost pokrajine, njena lepota in neokrnjenost, lepi zalivi in plaže, tudi brez gneče; samotne, divje, lepe gore, prijazni ljudje ... neverjetni so. Midva z ženo sva malo mahnjena na menhirje, dolmene in prazgodovinske naselbine. Dostopi do nekaterih krajev so v najinem vodniku iz zbirke The Rough Guide opisani tako, da jih verjetno niti avtor ne bi našel. Pa tudi poti se spreminjajo, izginjajo. Tam kjer opis navaja ozko, dobro vidno stezico, so bili visoka trava in kupi navožene zemlje. V takem primeru sva se obrnila na domačine. Nekateri so za predmet najinega spraševanja slišali prvič in niso imeli pojma. Drugi, ki so vedeli, kje je, so se lotili razlage, risanja zemljevida po tleh in niso odnehali, dokler niso bili prepričani, da nama je vsaj približno jasno, kam morava iti. To je bilo smeha in zabave ob najini polomljeni francoščini!

Zgoraj značilno korziško nebo, visoko, neskončno, po vsem svodu enako temna modrina, spodaj grmičevje, delno ožgano od sonca, delno zimzeleno, drobni beli cvetovi mirte, suha vročina kot iz krušne peči ... med nebom in makijo pa midva, ki iščeva tisti preklemani prastari kamen ... neznana sila naju žene, da ne odnehava. Kdor je okusil vonj in barve makije, bo v naši sivi, vlažni in mrzli zimi močno zahrepenel po njej.

Cap Corse ... najin biser s samotnimi vasicami in marinami, slabimi cestami, tako miren in oddaljen od 'ponorelega sveta'.

Zgodnja jutra, ko naju na poti na goro dohiti sonce, daleč okoli ni žive duše, mir, harmonija ... prav fizično občutiva lepoto pokrajine in njeno dušo, s katero utripava v enakem ritmu. Nikjer še nisva doživela takšnih razgledov z vrhov kot tukaj. Sediš kot na tronu, obračaš glavo in občuduješ to čudo narave.

In potem sta tu še hrana in rosé. Vsekakor morate vsaj enkrat pokusiti kakšno njihovo jed. Meniji niso pretirano dragi in so zelo okusni. Vendar jih ne okušajte v Bonifaciu, tam je že preveč turizma in premalo kvalitete. V notranjosti so boljši. Recimo v eni od tistih ad hoc družinskih restavracij v Sartenah, ki zaživijo samo v turistični sezoni, ko se vsa družina prelevi v amaterske, prisrčne gostinske delavce.

Splošno

'Otok lepote' je otok peščenih, mivkastih ali skalnih plaž, valovitih, z makijo poraslih ravnin in gričevij, borovih, smrekovih in kostanjevih gozdov ter visokih gora, med katerimi je kot smaragdne oči raztresenih 43 gorskih jezer. Njegova površina je 8270 km²; dolg je 183 in širok 83 km. Obala je dolga 1047 km.

Korzika je upravno razdeljena na dva departmaja: Haute-Corse z administrativnim središčem Bastia in Corse-de-Sud s središčem Ajaccio, ki je hkrati glavno mesto. Šteje približno 260.000 prebivalcev, od katerih se jih okoli 100.000 gnete v obeh 'glavnih' mestih. Uradni jezik je francoščina. Korziščino govore predvsem starejši ljudje.

Imena na krajevnih tablah so dvojezična. Zgornji napis je korziški, spodnji francoski.

Plovba iz italijanskega Livorna do Bastie traja štiri ure. Vozovnice za trajekt lahko kupite v Ljubljani v agenciji Atlantis (stavba AMZS na Dunajski cesti) ali po spletu. Če jih boste kupili v Livornu, bodo verjetno dražje, odvisno od dneva in ure.

Velika nadloga za ta lepi otok so požari. Samo tretjina je posledica malomarnosti, drugi so večinoma podtaknjeni. Mnogi krivijo nacionaliste in separatiste, ki naj bi s tem odganjali turiste in investitorje v obalnem pasu, ker nočejo, da bi se Korzika spremenila v hotelsko naselje, kot se je zgodilo na otočku I Cavallo v otočju Lavezzi, ki ga je bogataška smetana pozidala z vilami. Pogled na požgano pokrajino je žalosten; človeka stiska pri srcu ob pogledu na zoglenele ostanke drevja in pepel. Vožnja skozi predel, kjer se še kadi iz tal, zrak pa je poln smradu po zažganem, je vse prej kot prijetna.

Ozka cesta skozi dolino Bonifatu 📍 MIHA KRAJNC





Letno obiše otok več kot dva milijona turistov. Največji naval je avgusta. Kljub temu pa, kdor hoče, lahko še vedno najde lepe koticke, v katerih ni pretirane gneče, če se malo potruži in zavije stran od najbolj obleganih krajev; sever je turistično manj razvit, zato bolj prazen, na jugu je ravno obratno.

Promet

Kdor prihaja iz Slovenije, je na cestah navajen vsega hudega, tako da je vožnja po Korziki prava sprostitelj ... če upoštevaš nekatere posebnosti. Na ozki lokalni vijugasti cesti je povprečna potovalna hitrost turista okoli 40 km/h. Ko tik za seboj nenadoma zagledaš avto, ki se je pojavil od nikoder, vedi, da v njem sedi domačin, katerega običajna potovalna hitrost je okoli 80 km/h in ki postaja z vsakim za teboj prevoženim metrom bolj živčen. Vse, kar se od turista pričakuje in s čimer si bo ohranil dostojanstvo, je, da vključi desni smernik, rahlo zmanjša hitrost, zavije malenkost proti robu ceste in dá prednost domačinu, ki se mu blazno mudi.

Literatura in zemljevidi

Literature in zemljevidov je na trgu dovolj. Na otoku je raznih francoskih vodnikov o bolj ali manj zahtevnih izletih ogromno. Kdor je bolj doma v angleščini ali nemščini, naj literaturo prinese kar s seboj. Lahko jo naroči po spletu. Midva sva uporabil vodnik *Klaus Wolfsperger: Korsika, Die schönsten Tal- und Höhenwanderungen*, *Bergverlag Rother* kupila na knjižnem oddelku športne trgovine Schuster v Münchnu. V njem je 50 izletov različnih težavnosti. Novo, razširjeno izdajo, tudi v angleščini, sva videla v knjigarni v Cortu, kjer sva v turističnem biroju pred vhodom v muzej kupila zloženko z opisi izletov *26 Detailed Hiking and Riding Trails - Centru di Corsica*. Vsebuje tudi opis poti do oboka nad Cortom.

Dobra splošna vodnika sta Lonely Planet in Rough Guide.

Avtokarto Korzike sva kupila kar na trajektu. Dobri zemljevidi so Didier Richardova *Corse du Nord* in *Cors du Sud* v merilu 1 : 50.000 ter serija zemljevidov IGN TOP 25 v merilu 1 : 25.000. Zemljevide prodajajo v knjigarnah, trafikah in bolj založenih trgovinah.

Precej podatkov najdemo na spletu, vendar misliva, da je bolje imeti v roki vodnik s podrobno opisano turo.

Naravni park

Leta 1971 so ustanovili Parc Naturel Régional de la Corse, ki obsega skoraj tretjino otoka. Po parku je speljanih več transverzalnih poti. V njem žive korziški muflon, jelen, merjasec, brkati ser in planinski orel. Na otoku, ki se je v terciarju ločil od celine, uspeva okoli 2000 vrst rastlin in gnezdi okoli 130 vrst ptic. Tam najdemo več vrst bora, tudi endemični korziški črni bor, ki lahko zraste do 50 m in dočaka okoli 800 let, bukev, evkaliptus, cipreso, tri vrste hrasta - med njimi hrast plutovec, oljko, limonovec, pomarančevac ... Približno 8 odstotkov rastlin je endemičnih. Z nasadi kostanja je bogata zlasti



Naravni rezervat Scandola: visoke stene iz rdečega porfirja in bazalta strmo padajo v temno modro morje.

pokrajina Castagniccia. Kostanj je imel pomembno vlogo v prehrani otočanov. Uvedli so ga Genovežani. Meljejo ga v moko, iz katere delajo razne okusne lokalno obarvane jedi. Moje najljubše korziško pivo Pietra je iz kostanja.

V makiji, gostem, do dva metra visokem težko prehodnem grmičevju, najdemo brin, mirto, zimzeleni hrast, rožmarin, robido, korziško reso, rumeno košeničico ... in skoraj nič sence. Tam žive gekon – redka vrsta kuščarja, podlasica, želva, penica, taščica, ognje-glavček, sivi muhar ...

Obiskovalce bo morda razveselil podatek, da na otoku ni strupenih kač.

Scandola

Scandola je od leta 1975 naravni rezervat, ki obsega obrežni in morski pas. Čudovita narava polotoka na zahodni obali je pod zaščito Unesca. Visoke stene iz rdečega porfirja in bazalta strmo padajo v temno modro morje. Neutrudna erozija je oblikovala stolpe, špilje in zalivčke s peščenimi plažami. Podvodno rastlinsko in živalsko kraljestvo je raj za potapljače. V rezervatu domujejo ribji orel, kormoran, razne vrste rac, sokol selec in še mnogo drugih ptic. Ogled je možen s čolnom. Ladjice vozijo iz Calvija in Porta. Mimogrede, tako slabih pic, kot sva jih jedla v Portu, nisva še nikjer.

Girolata

Girolata je (bila nekoč) majhna ribiška vas znotraj rezervata Scandola, ki je bila še nedolgo tega brez elektrike in telefona. Edina

vez s svetom je bil poštar. Stalno živi tam okoli petnajst ljudi. Podobo nekdanje ribiške vasice pa danes kazijo počitniške hiše in bifeji na obali pod vasjo. V primerjavi s Scandolo je bila za naju majhno razočaranje. Do nje udobno pridemo s čolnom – je sestavni del scandolske turistične ponudbe. Z dobro voljo in zalogo tekočine pa je možen vroč dostop skozi makijo. Na cesti Porto-Galeria se s prelaza Bocca a Croce odcepi v vas markirana pot. Nekaj kilometrov dalje po cesti je še ena markirana steza, del *Tra Mare e Monti*.

Ker se upravitelji in ustanovitelji rezervata dobro zavedajo njegovega pomena, vlada v njem strog nadzor.

Gorovje v morju



Viharnik v dolini Golo

Korzika je tudi otok gora. Vseh špic, ki presežejo 2000 m, je nad sto. Do točnega podatka je težko priti, ker različni viri navajajo različne številke. Poti, označene z markacijami ali možici, vodijo na več kot dvajset dvatisočakov. Možici so dovolj na gosto, da v lepem vremenu ni težav z orientacijo, v megli pa ... Gore so primerne tudi za turne smučarje, saj ob ugodnih razmerah lahko uživajo še v maju. Med oktobrom in junijem sneg lahko obleži nad 1600 m.

Ure, navedene pri turah, so povprečen čas hoje dobrega hodca; počitki niso vračunani.

Oprema

Potrebujete enako opremo kot za naše visokogorje; upoštevajte možnost nenadnih ohladitev in vremenskih obratov. Pred nekaj leti je skupino ljudi v juliju zalotilo nenadno poslabšanje vremena. Noči ni preživel nihče. Bivak vreča, topla oblačila, zaščita proti vetru, dežju in soncu so bistveni del opreme! Čevlji naj segajo do gležnja; priporočljivi so taki s podplatom vibram in primerno blažitvijo. Na nekaterih turah ni vode, ni sence, vročina pa je lahko huda. Preskrbite se z zadostno količino tekočine, da preprečite dehidracijo.

Kdaj v gore

Primeren čas je med majem in oktobrom. Nekateri predeli so še junija pod snegom. Julij in avgust sta najbolj priljubljena meseca, toda pozor: v tem času je lahko izjemno vroče, možna pa so obdobja močnega, mrzlega vetra, nenadnih vremenskih obratov in celo snežne plohe niso tako redke. Leta 2006 je v Cortu sredi julija po hudi dveurni nevihti ostalo na tleh okoli 2 cm toče.

Kdor želi okusiti prvinskost, samoto in čar divjega korziškega gorovja, ne sme biti zaspanè. Zgodnji odhod je odločilen za nemoteno doživljanje prelepe gorske narave, ko daleč naokoli ni žive duše in imaš hrib samo zase. Pa še izogneš se nadležnim oblakom, ki se okoli poldneva radi obesijo na vrhove. Rana ura se mi je bogato obrestovala, saj sem dvakrat ušel precej hudi nevihti ter v šotoru stuširan užival zasluženno pivo in poslušal bobnenje neurja.

Koče in *gîtes d'etapes*

Nekatere koče - *refuges* - so odprte vse leto, oskrbovane pa samo v sezoni.

Gîte d'etape je planinska postojanka oziroma gostišče. Najdemo jih v vaseh ob transverzalnih poteh in so precej cenejši kot hoteli. Bolj razkošne izvedbe imajo prenočišče s spalnico za največ 10 oseb, souporabo kuhinje in kopalnice, druge pa samo prenočišče in polpenzion oziroma restavracijo z domačo hrano.

Kampi

Divje kampiranje je **prepovedano!** Kampov je dovolj po vsem otoku. Dovoljeno je šotorjenje poleg koč, a zanj je običajno treba plačati. V vseh nama znanih kampih je topla voda, v nekaterih so tudi električni priključki in adapterji za vtičnice, trgovinica, bar, pralni stroj. Vsi so bili izjemno čisti.

Transverzale in druge poti

Po otoku je speljana vrsta transverzal in lokalnih poti v skupni dolžini okoli 2000 km, od lažjih pa do takih, ki zahtevajo dobro kondicijo, trden korak in zmožnost hoditi tudi 8 ur in več.

Pa začnimo pri transverzali vseh transverzal - slavni GR20. Na trgu je kopica vodnikov, ki se ukvarjajo samo s to potjo. Tudi na spletu je kar nekaj informacij, vendar nisva prepričana, ali dovolj jasno povedo, kaj nas čaka.

Grand Randonnée 20

To je prav gotovo velikopotezno vzdolžno prečenje skoraj vsega otoka, ki bo ostalo v trajnem spominu. Doživeli boste še nekaj tiste starodavne, divje in romantične Korzike, ki je v dolinah in mestih že izginila. Težavnost etap niha od lahke hoje do težkih, dolgih in strmih vzponov. V četrti etapi, od doline Haute-Asco do Bergeries de

Ballone, vasčaka nekaj plezanja s pomočjo pritrjenih železnih varoval v predelu, imenovanem Cirque de la Solitude. To je velika kotanja z navpičnimi stenami, čez katere si boste pomagali z verigami. GR20 vodi po nekaj najlepših predelih gorate Korzike: skozi že omenjeni Cirque de la Solitude, v dolino Golo z njenimi tolmoni, k jezeru Nino, na Aiguilles de Bavella, mimo jezer Capitello in Melo. V nekaterih etapah si lahko privoščite še vzpon na dvatisočak, če ste dovolj pri močeh: na primer v četrti etapi uberete varianto čez Monte Cinto, v peti lahko spite in jeste v koči Ciottulu di i Mori ter se vzpnete na Paglio Orbo, v sedmi na Monte Rotondo, v deveti na Monte d'Oro.

GR20 – *Fra li Monti, med gorami* po korziško – se začne na severu v Calenzani in konča na jugu v Conci, 20 km pred Porto-Vecchiom. Odprli so jo leta 1972. Dolga je okoli 170 km; razdeljena je v 15 dnevnih etap po 6 do 8 ur. Nekateri jo prehodijo v dveh ali več delih, vsakič po nekaj etap. Markirana je z dvema vodoravnima vzporednima črtama, rdečo in belo, ponekod tudi z možici.

Na začetku in koncu vsake etape je kočja, *refuge*, ki je odprta vse leto, oskrbovana pa samo od junija do septembra. Razmere v kočah se lahko spremenijo. O odprtosti in oskrbi se je najbolje pozanimati na začetku poti v Calenzani. Če začnete na severu, vas najprej čaka težji del. Južni začetek pomeni, da boste hodili najprej po lažjem terenu in se ogreli za težji severni del. Pa še sonce vam ne bo sijalo v oči. Obstajajo razne variante, ki pot lahko tudi podaljšajo.

Tra Mare e Monti

Kot pove že ime, je to pot med morjem in gorami. Etape so odmerjene od vasi do vasi; na začetku in koncu vsake je *gîte d'etape*. Transverzala je razdeljena na 2 dela: Tra Mare e Monti Nord in Tra Mare e Monti Sud.

Severni del je krasna in ne pretežka pot, ki povezuje Calenzano v pokrajini Haute-Balagne s Cargèsejem južno od Porta. Razdeljena je v 10 etap, dolgih od 4 do 7 ur. Najvišja točka je 1153 m. Pot teče čez nekatere najlepše predele Korzike: Forêt de Bonifatu, naravni rezervat Scandola, Gorges de Spelunca in skozi več očarljivih vasi. Čeprav je pot prehodna vse leto, sta pomlad in jesen bolj priporočljivi, ker ni najhujše (poletne) vročine.

Južni del poteka med dvema zalivoma na jugozahodni obali, v katerih sta znani morski letovišči Porticcio in Propriano. Pot je razdeljena v 5 etap, dolgih od 5 do 6 ur. Najvišji vzpon je 870 m. Konča se v Burgu, 7 km severno od Propriana. Na poti sta samo dva *gîte*, v drugih vaseh pa lahko izbirate med hotelom in kampom. Steza je znana po lepih razgledih, okroglih genoveških stražnih stolpih in plažah.

Da Mare a Mare

Transverzala *Od morja do morja* je razdeljena v 3 dele: Da Mare a Mare Nord, Da Mare a Mare Centre in Da Mare a Mare Sud.

Severni del se začne v Morianiju na vzhodni obali in konča na zahodni v Cargèseju, kjer si v miroljubnem sožitju stojita nasproti

grška pravoslavna in rimskokatoliška cerkev. Pot je razdeljena v 10 etap, ki trajajo od 4 do 6 ur. Najvišja točka je 1600 m. Zaradi te višine so med novembrom in aprilom deli poti lahko zasneženi.

Osrednji del ima 7 etap, dolgih od 3 do 7 ur. Obiščemo tudi nekaj oddaljenih kmečkih predelov otoka. Pot se začne v mestecu Ghisonaccia na vzhodni obali, kjer so pred dvema letoma ponoči razstrelili pošto, in konča v Porticciu na zahodni obali. Prečka manj znana predela Fiumorbu in Taravu, kjer je še ohranjenih nekaj tipičnih vasic. Najvišja točka je 1525 m.

Južni del je prehoden vse leto. Slovi kot lahek pohod, ki povezuje Porto-Vecchio na jugovzhodu s Proprianom na jugozahodu. Razdeljen je na 5 etap, vsaka traja približno 5 ur. Pot teče samo lučaj od slikovitih Aiguilles de Bavella in Monte Incudina; prečka z zgodovino in lepoto bogato pokrajino Alta Rocca ter nekaj po mnenju nekaterih najlepših vasi na otoku.

Nekaj drugih poti

Obstaja še cela vrsta zanimivih krajših in daljših, lažjih in težjih lokalnih poti, primernih za vse starosti, izkušene in neizkušene pohodnike.

Sentier des Douaniers (Pot carinikov)

Izhodišče: Macinaggio na Cap Corsu, 40 km severno od Bastie

Čas hoje: od 1 do 8 ur v eno smer

Višinska razlika: 150 m

Čar te poti je tudi v tem, da jo lahko sproti podaljšujete. Vsa pot od Macinaggia do Centurija je dolga 8 ur. Poteka ob morju, tako da se lahko osvežite v njem, bife pa le nesite s seboj.



Najsevernejša obala Korzike, po kateri poteka Pot carinikov

1. etapa: Parkirajte v pristanišču. Lahko se sicer še zapeljete po prašnem makadamu do plaže Tamarone, a se s tem prikrajšate za pogled na pristanišče in srednjeveški top, ki bo bolj kot za odrasle zanimiv za otroke. Pot ni zahtevna, vendar so sandali vseeno malce prelahka obutev. Steza je označena z lesenimi količki, na katerih je zelen logo. V eni uri pridete do fotogeničnega stolpa Santa Maria. Malo pred njim stoji romanska kapela enakega imena. Kdor ne misli nadaljevati, se lahko mimo nje po krajši poti med makijo, vinogradi in travniki vrne v pristanišče, do katerega je dobre pol ure. Nekaj korakov naprej od stolpa je ljubek zalivček s '*Plage de la vache*' (krave na dopustu).

2. etapa: Vzhičeni nad enkratno pokrajino, aromo makije in razgledi na širno morsko ravan boste uživaško nadaljevali proti Touru d'Agnello, do katerega boste prišli v kakšni uri.

3. etapa: Če boste šli še naprej, boste v približno 2 urah prišli v eno od obeh najbolj severnih vasic na Cap Corsu - Barcaghju. V majhnem pristanišču je majhen bife!

4. etapa: Če ste že tako daleč, bi bilo škoda zamuditi obisk še druge od obeh najbolj severnih ribiških vasic - Tollare, do katere imate samo 45 minut. Ni bifeja!

5. etapa: Zdaj ste pred težko odločitvijo. Do Centurija, ki ga razglašajo za najlepšo ribiško vas na otoku, imate še okoli 4 ure. Ste pripravljeni prehoditi nazaj vso pot do Macinaggia ali ste si že prej organizirali prevoz?

Pozor: Pot ima soimenjakinjo na drugi strani polotoka. Ta pa je malo trši oreh. Teče ob obali v 'puščavi' Desert des Agriates, dolga pa je 45 km. Tudi ta je zanimiva in lepa; zanjo so predvideni 3 dnevi. Začnete jo v zalivu St. Florent, kjer na koncu Plage de Roya poiščete označeno stezo, in končate na Plage d'Ostriconi. Menda ni treba posebej poudarjati, da se je brez ustrezne zaloge tekočine ne lotevajte. Po prvi etapi spite v kampu, po drugi pa v *gîte d'etape* - rezervacije so obvezne.

U Compuleddu (okroglo naravno okno)

Izhodišče: Col de Bavella, 1243 m

Čas hoje: 3 ure tja in nazaj

Višinska razlika: 300 m

Najprej oda Bavelli. To je čaroben kraj, katerega pozitivni, magični vpliv sem začutil takoj, ko sem stopil iz avta. Kot da bi bil središče, popek veselja, povezovalni člen med dolomitskimi iglami pred menoj in morjem na obzorju. Morda je tako občutil tudi tisti, ki je tam postavil kip Marije Snežne. Koliko nasprotij se je zgnetlo na tako majhnem prostoru: nasproti vitkim konicam Aiguilles de Bavella leži položno pobočje, posejano s krepkimi bori, ki jih nežno čehlja v vetru valujoča visoka, rumena trava. Nasproti horizonta, kjer se neločljivo stapljata morje in nebo, se bohotijo gozdovi Zonze in l'Ospedala. Na širokem sedlu čokati, krepki bori pričajo o moči vetra, ki jim je počesal krošnje, in dajejo pravljličnemu okolju pridih potrebne resnosti.



Naravno okno U Compuleddu

Parkirate lahko na plačljivem ali divjem parkirišču. Malo pod vrhom prelaza, iz smeri Solenzara, nad hotelom Auberge du col, ki je v resnici *gîte d'etape*, na levi strani ceste poiščete smerno tablo in nadaljujete skozi gozd po dobro markirani stezi, ki teče med 1200 in 1500 m. Lahka, nezahtevna pot, razen zadnjih nekaj deset metrov, ko je treba malo poplezati, če želite pogledati skozi veliko okno. To naravno znamenitost imenujejo tudi Trou de la Bombe (*Bombna luknja* po naše).

L'Arca di Scandulaghja (Obok pri Cortu)

Izhodišče: začetek doline U Tavignano

Čas hoje: 6 ur tja in nazaj

Višinska razlika: 1000 m

Ko sem prvič na nekem plakatu videl podobo tega oboka, sem občutil, kot da bi skozme stekel električni tok. Zaklel sem se, da ga bom poiskal. Trajalo je dva dopusta, da sva našla pravi opis, tretje leto pa sem izpolnil zaobljubo. Veličastna, estetska tura, eden tistih skritih biserov, ki te napolnijo z zadovoljstvom, mirom in močjo. Ko boste tam, boste razumeli. Če hočete uživati v polni lepoti, priporočam zgodnji odhod, da boste že na poti, ko bo vzhajalo sonce.

Corte, nekdanja prestolnica Korzike, je imenitno izhodišče za nekaj lepih tur. Ena takih je tudi ta do masivnega oboka. Če ste nastanjeni v Cortu ali bližnji okolici, lahko vso pot opravite peš, kajti do izhodišča je samo četrta ure. Sledite kažipotom za dolino U Tavignano. Ob vstopu vanjo je smerna tabla L'Arca di Scandulaghja, ki kaže rahlo desno navzgor. Po nekaj sto metrih pred napol podrtimi kurniki zavijete po oranžnih markacijah desno navzgor čez položne plošče. Kmalu boste naleteli na značilno kamnito zavetišče korziških pastirjev. Pokrajina je čudovita zmes visokogorske makije, navpičnih sten, nebesne modrine in razgleda. Pobočje je konkavno, zato vas ob vrnitvi čaka vročina, vode ni. Steza v velikem loku vodi v desno; kmalu uživate v blagodejni senci najprej kostanjevega, nato borovega gozda. Tu se pot postavi strmo pokonci, dokler ne pridete



Pastirsko zavetišče ob poti proti oboku L'Arca di Scandulaghja nad Cortom



L'Arca di Scandulaghja (Obok pri Cortu)

na široko sedlo, pod katerim na drugi strani leži lepa Restonica. Nadaljujete navzgor skozi borov gozd. Ko se razredči, se razcepi tudi pot. Če izberete desni krak, sledi krajši vzpon na majhno sedlo, potem pa pot zavije levo in se položi. Do tu sva prišla prvič, potem pa sva jo na vrat na nos ucvrla pred bližajočo se hudo uro. Če vam ni za krožno turo, se držite levega kraka. Od tod do oboka imate še okoli 30 minut. Steza pelje pod stenami, ki so na vaši desni strani. Ko prikorakate izza nekega ovinka, vam zastane korak: pred vami se dviguje v nebo veličasten, 10 m visok obok.

Dolina U Tavignano (do visečega mostu)

Izhodišče: isto kot za Obok pri Cortu

Čas hoje: 4,5 ure tja in nazaj

Višinska razlika: 310 m

Kdor bi rad preživel ležeren dan in bi se samo malo razmigel, naj se napoti v to lepo dolino. Dostop je enak kot za obok, le da greste mimo napol podrtih kurnikov naravnost naprej po široki mulatjeri. Pot po eni najlepših dolin je udobna, čeprav utegnete včasih pogrešati senco. Vendar se ne razburjajte, raje se ohladite v katerem od številnih tolmunov rečice Tavignano. Poiščite enega od udobnih in varnih sestopov do vode, kajti steza teče v glavnem po pobočju visoko nad reko. V 2,5 ure boste prišli do visečega mostu. Onkraj njega ob bregu velikega tolmunu poiščite udoben prostorček 'na plaži'.

Jezeri Melo in Capitello

Izhodišče: Bergerie de Grotelle, 1370 m, na koncu ceste Corte-Restonica. Plačljivo parkirišče.

Čas hoje: 3,5 ure (avto – Capitello – avto)

Višinska razlika: 560 m



Jezero Melo in Pic Lombarduccio

Po lahki markirani poti v Restonici, ki je za nekatere najlepša dolina na otoku, v dobri uri dosežete spodnje jezero Melo. Manj kot še eno uro porabite do zgornjega jezera, kjer se vam odpre enkratni pogled na strme stene, ki rastejo iz vode. Pot je izredno obljudena, podobna našim procesijam na Triglav. Človeku pa se kar za malo zdi, ko pri Capitellu sreča damice v šolenčkih in s torbico na rami. Kakšno podcenjevanje gorskega okolja!

E Calanche (Calanche de Piana)

Veliko je še poti; omeniti morava vsaj še steze v kamnitim vrtu, ki se dviguje do 300 m nad morjem med Portom in Piano in je na Unescovem seznamu svetovne dediščine. Škoda bi bilo izpustiti to oranžnordeče granitno kraljestvo, ki je polno nenavadnih, naravno oblikovanih kamnitih skulptur in *taffonov*. To so večje ali manjše luknje, včasih niše, v granitnih skalah ali stenah gora, delo (slane) erozije in vetra.

V tem rezervatu so štiri markirane poti, dolge od pol do 3 ure v eno smer. Midva sva se samo peljala skozi, zato sva izbrala najkrajšo pot z imenom *Château Fort*, ki vodi do razgleda na naravno tvorbo, imenovano Trdnjava. Tudi majhen cilj lahko da veliko zadovoljstvo! Če je že na tako kratki poti toliko kamnitih igel, stolpičev in

groteskni živalski figur, koliko jih je še le na daljših! Pred začetkom poti je majhno parkirišče in skala v podobi pasje glave, od tod ime *Tête de Chien*.

Tri poti pa se začno v bližini kraja, ki se imenuje *Roches Bleues*, kjer je majhna prodajalna spominkov z barčkom. Tam lahko parkirate.



Izrazite rdeče stene Calanche de Piana



Calanche de Piana – Trdnjava

Vrhovi

Paglia Orba, 2525 m

Izhodišče: cestni ovinek Le Fer á Cheval (Konjska podkev, ovinek 180°) na cesti Evisa-Col de Verghio; približno 11 km od Evis. Pakirišče ob cesti.

Čas hoje: 8 ur (avto - vrh - avto)

Višinska razlika: 1196 m

Steza je markirana do oskrbovane kočice Ciottulu di i Mori, naprej so možici. Tura samih superlativov. Najlepša dolina, najlepši vrh, najlepši tolmun, najlepši sončni vzhod: biblično rojevanje svetlobe, barve kot v filmu Odiseja 2001, v ušesih zadonijo veličastni akordi Straussovega Zaratustre. Do kočice je pot lahka, ko vstopiš v steno, pa postane precej zahtevna. Čeprav je imenitno speljana po naravnih prehodih, je treba na ključnih mestih malo poplezati in zato ni za neizurjene! Izkazalo se je, da sva za svoj prvi resni izlet v hribe nevede izbrala lepo, masivno goro temnordeče barve. Dobro, sosednji Capu Tafunatu je vitkejša, drznejša piramida in ima impresivno veliko naravno okno, ki ga lahko občudujemo med vzponom. Vendar je precej trši oreh kot naša Orba.

Predvidenih 8 ur se bo zlahka raztegnilo na 10-12, kajti greh bi bilo samo dirkati in nič uživati v katerem od tolmunov mlade reke Golo.



Capu Tafunatu – okno



Levo Capu Tafunatu, desno Paglia Orba

Monte Cinto, 2706 m

Izhodišče: Lozzi oziroma parkirišče na koncu ceste, 1650 m

Čas hoje: 6 ur od parkirišča, 8 iz Lozzija (avto - vrh - avto)

Višinska razlika: 1050 m (od parkirišča)



Najvišji vrh Korzike Monte Cinto



Pogled na Monte Cinto z Monte Rotonda

Dva Belgijca sta nama v Cortu navdušeno razlagala, kako lepo je v Lozziju in okoli Monte Cinta. Navdušenje je bilo nalezljivo; sklenila sva preveriti, ali je res tako. Ni nama bilo žal. Pa še spodobi se, da 'hribovc' pohodi najvišji vrh otoka.

Kjerkoli že ste, če se želite pripeljati v Lozzi, lahko to storite skozi Calacuccio, kjer je veliko umetno jezero in ob cesti majhno plezališče, ali skozi Albertacce.

Pojasniti morava to o parkirišču. Ko se pripeljete v Lozzi, je na vaši desni strani kamp. Malo naprej je na isti strani še en kamp, za katerim zavijete desno na makadamsko cesto. Komur se avto smili, ga bo pustil v kampu in prehodil tistih 7,5 km (obstajajo bližnjice). Cesto sva si ogledala prejšnje popoldne. Za terence ni težav, pri drugih avtih pa sva poslušala hreščanje podvozja in kletvice šoferjev. Ženski del »odprave« se je odločil, da bo imel jutri bralni dan, moški pa naj sam dirka gor.

Ta pristop z južne strani je resna tura; začetniku odsvetujem solo vzpon. Do kočice l'Ercu (ni bila oskrbovana) je steza markirana učna pot favne in flore, naprej so možici. Pristop na poglavarja korziških gora je popolnoma drugačen kot na Paglio Orbo. Tam nežna, zelena romantična dolina in rdeče pečevje, tu nad kočico zelena barva travnikov preide v resno, divje vzdušje mrkega temačnega skalovja. Razgled na umetno jezero Calacuccia pa kljub temu navduši.

Severni vzpon iz doline Haut-Asco je daljši in napornejši. V zgodnjem poletju so še snežišča.

Monte Rotondo, 2622 m

Izhodišče: Pont di Timozzo, cesta Corte-Restonica, približno 11 km od Corta. Parkirajte tik pred mostom Pont di Tragone ali nekaj sto metrov višje ob cesti za mostom Timozzo, 990 m.

Čas hoje: 5–6 ur gor, 3–4 dol

Višinska razlika: jezero Oriente 1071 m, M. Rotondo 1632 m

To je resna tura. Višinska razlika je velika, takšna naj bo tudi kondicija. Nanjo se naj podajo samo utrjeni in izkušeni planinci. Le taki jo bodo ohranili v lepem spominu. Ker se okoli jezera pase živina, si vode ne upava piti, nosiva jo s seboj.

S ceste zavijete na levo pri tabli Rotondo – Lac Oriente. Vsa pot je označena z možici. Do ljubkega jezera Oriente je lahka, nadaljevanje pa zahteva nekaj smisla za gibanje po zahtevnejšem terenu. Še v juliju lahko prečkate eno ali dve položni snežišči. Čez nagnjene plošče in pragove pridete v širok kuloar. Skala je boljša na desni strani. Tik pred škrbino vas v levem boku čaka najtežje mesto – ključ vzpona (nekaj metrov II), kjer je treba malo poplezati, nato stezica v nekaj zavojih pripelje do bivaka. Levo mimo njega rahlo navzgor, nato čez rob navzdol in proti levi navzgor na vrh. Razgled je vreden truda, častna hribovska.



Pogled proti Monte Rotondu z Bergeries de Capellaccia



Jezero Bastani in Monte Renoso

Monte Renoso, 2352 m

Izhodišče: Bife U Renosu, pri smučarskih vlečnicah Capanelle, 1670 m. Lahko parkirate tudi nad bifejem na prostrani asfaltirani ploščadi pred *gîte d'etape*. Prenočite lahko v njej ali postavite šotor na travniku. V obeh primerih morate plačati. Do izhodišča se pripeljete tako, da približno 6 km južno od Ghisonija, pri Pont de Casso, zavijete na ozko in vijugasto cesto D169; smerna tabla opozarja na 'smučišče' Stade de Neige.

Čas hoje: 4 ure (avto - vrh - avto)

Višinska razlika: 682 m

Pot je označena z možici. Tudi za to turo velja nekaj presežnikov: najlažja, najkrajša, najina najbolj mrzla tura med obiskanimi dvatisočaki. Zeblo naju je kot mačka. Krivec je bil mrzel veter. Renoso je osamljen vrh, kjer je križišče vetrov, morskega in celinskega zraka. Rana ura je priporočljiva, ker se po dvanajsti okoli vrha začno vlačiti cunjaste megle, okoli dveh popoldne pa so se že tako grozeče nagrmadili črni oblaki, kot da se bo vsak hip ulilo, vendar se ni.

Po lepoti in privlačnosti pot nič ne zaostaja za drugimi. Nasprotno! Ko vzhajajoče sonce oblije s svojo zlato svetlobo očarljive planinske trate, se počutiš kot na rajskih livadah, mika te, da bi se zleknil. Drevesa z jabolkom v tem paradizu sicer ni, je pa nekaj krav. Po uri in pol vas bo razveselilo fletno jezero Bastani, v katerem se ogledujejo snežne zaplate Renosove vzhodne stene. Od jezera pripelje steza v kuloar, v katerem si boste na nerodnem mestu pomagali z rokami. Izstopite na nesramno širok hrbet, po katerem z rokami v žepu, če nimate rokavic, prikorakate na vrh. Razgled vas bo navdušil. Zajema ves jug otoka, zaliva Ajaccio in Valinco, morda boste videli celo Sardinijo.

Punta di a Vacca Morta, 1314 m

Izhodišče: Col di Mela, 1068 m. Ko iz Porto-Vecchia pripeljete v l'Ospedale in ga pustite za seboj, čez 2 km v križišču zavijte levo proti Agnaroneju, ponovno levo proti Cartalavoneju in potem odcep desno proti sedlu.

Čas hoje: 2 uri (avto – vrh – avto)

Višinska razlika: 246 m

Lahka sprehajalna pot, primerna za vsakogar. Razlog za obisk tega vrha je očiten. Pritegnilo naju je ime – *Vrh mrtve krave*, čeprav nisva videla ne mrtve ne žive. Opis v vodniku trdi, da je za tako nizek vrh izjemen razgled. Vedno znova sva presenečena, da na Korziki lepota pokrajine ni odvisna od dolžine in težavnosti poti. Tudi na tem kratkem sprehodu je bilo za zvrhan koš lepih detajlov in razgledov, pa še brinove jagode sva nabrala.

Sledite oranžnim markacijam in redkim smernim tablam. Če imate zastarelo izdajo vodnika, se ne pustite speljati opisu, ki vas z gozdne ceste pošilja desno navzgor na ožjo stezo med dvema velikima skalama, poraščenima z bršljanom. Ta pot je opuščena, sledijo naj ji tisti, ki radi lomastijo po hosti. Za tako nizek vrh je razgled res presenetljivo privlačen. Pod vami se lesketajo temno modra gladina jezera l'Ospedale in dva zaliva: na vzhodu Porto-Vecchio, na zahodu Valinco. Dodajte še bujne temnozeleno gozdove, pa vam ne bo žal. Tudi vršni plato je vse prej kot dolgočasen. Masivne kamnite skulpture – delo narave, kakopak – vzbujajo zanimanje in občudovanje ter podžigajo fotografsko žilico.



Pod vrhom Punte di a Vacca Morta



Plezanje

Plezate lahko vse leto, čeprav je v juliju in avgustu čez dan sila vroče. Pozimi zaledenijo slapovi. Plezališč je na Korziki veliko. Skala je večinoma granit, sem in tja tudi apnenec (St. Florent, Pietralba, Caporalino). Menda za vsa plezališča velja, da so smeri, ne glede na težavnost, zelo dobro navrtane. Svedrovci so približno 3 m narazen. Nekatere stene so tik ob morju (Porto, Bussaglia, Capu Sagru – severno od Bastie), tako da vas utegne primerno razburkano valovje nekoliko poškopiti.

St. Florent

To je zanimivo majhno plezališče na desni strani ceste St. Florent-Bastia, okoli 4 km iz mesta. Ne morete spregledati rumene stene z veliko streho na desni strani ceste. Rumeni apnenec je tako previsen, da pod streho nikoli ne dežuje. Najlažja smer je ocenjena s 7a, najtežja z 8a+. Svedrovci se zdijo nekam stari. Ima pa ta stena en velik plus: pod streho je okrog 30 m dolga prečka; po njej lahko plezaš na različnih višinah, od pol metra do 2 m nad tlemi. Če plezaš od desne proti levi, je težka nekako od IV do VI-. Pri tej šestici sem rahlo dvignil oceno zaradi možnosti, da na koncu prečke padeš 3 m in pristaneš v gostem robidovju ... V bližini je nekaj vinskih kleti, kjer si lahko hladiš pekoče rane.



Levo: Tolmun v dolini Golo, zgoraj plezanje v St. Florentu



Restonica

Moj (Meta ne pleza) najljubši plezalni rajon. Vz dolž ceste Corte-Restonica so 3 sektorji, drug od drugega oddaljeni nekaj kilometrov. V prvem in drugem bodo uživali tako začetniki kot stari mački, tretji pa je samo za tiste kalibre, ki se v 6c zgolj ogrevajo, da laže naskočijo kakšno 8a. Ko se pregrejete, se lahko ohladite v tolmunih Restonice.

Col de Bavella

Prelaz na višini 1243 m. Plezališče je 10 minut od ceste, v krasnem okolju, kjer znamenite Aiguilles de Bavella rišejo slikovito ozadje. Odličen, hrpav granit in *taffoni*. Uživate lahko v smereh od III. stopnje pa do 7c. V nekaterih sektorjih je nekaj smeri dolgih po dva raztežaja. Za to območje so značilni hitri vremenski obrati, močan veter in ploh(c)e, ki so nas dvakrat pregnale.

Sicer pa v hribih čakajo alpinistično navdihnjene plezalce številne bolj ali manj opremljene smeri.

Plezalni vodniki so naprodaj v knjigarnah in nekaterih trafikah.

Drugi športi

Po številu kolesarjev lahko sklepamo, da na tem otoku precej uživajo. Šoferji so do njih zelo obzirni! Dopust si lahko popestrite z vožnjo s kajaki, spomladi po naraslih rekah, poleti po morju. Na voljo sta vam tudi potapljanje in soteskanje. Nad St. Florentom vas popeljejo z jadralnim padalom. Veliko možnosti je za jahanje.

Lahko se prijavite za *Corsica raid* - večdnevno tekmovanje *cross country* v različnih disciplinah in različnih kategorijah težavnosti. *Interlac marathon* je ekstremno težaven gorski tek okoli nekaterih jezer v začetku julija v zaledju Corta nad Restonico.



Levo: Plezanje v Restonici, zgoraj plezanje v Bavelli



Veličasten
obok pri Cortu
(L'Arca di Scandulaghja)